

дні права та обов'язки їх суб'єктів на підставі та умовах, визначених нормами чинного законодавства.

### **Список використаної літератури:**

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18-22. Ст. 144.
2. Господарське право: підручник. О.П. Подцерковний, В.Г. Олюха, О.О. Квасніцька та ін.; За заг. ред. О.П. Подцерковного. 3-тє вид., доп. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.
3. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05 жовтня 2017 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 45. Ст. 400.
4. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 09 листопада 2017 р. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 1. Ст. 1.
5. Податковий кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 р. Офіційний вісник України. 2010. № 92. Ст. 3248.
6. Ілларіонов О.Ю. Організаційно-господарські правовідносини в контексті виконання положень угоди про асоціацію з Європейським Союзом. *Юридичний бюлетень*. 2016. Вип. 2. С. 34-43.
7. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 1. Ст. 1.
8. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06 липня 1995 р. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 28. Ст. 205.

**Ключові слова:** сервісні послуги, приватно та публічно-правові відносини, електронна форма, господарсько-правові відносини, система законодавства.

**Ключевые слова:** сервисные услуги, частно и публично-правовые отношения, электронная форма, хозяйственно-правовые отношения, система законодательства.

**Key words:** service, private and public-legal relations, electronic form, economic and legal relations, system of legislation.

### **ШЕСТАКОВА ЮЛІЯ ДМИТРІВНА**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
аспірантка кафедри господарського права і процесу, адвокат*

### **ЩОДО ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ З ІНВЕСТИЦІЙНОЮ СКЛАДОВОЮ**

Корпоративні права у сфері господарювання виникають у зв'язку зі створенням та подальшою діяльністю різноманітних юридичних осіб – суб'єктів господарювання. Правовим підґрунтям корпоративних прав є чисельні норми чинного законодавства, які містяться у нормативно-правових актах різної юридичної сили, що свідчить про наявність системи законодавства відносно зазначених прав. У літературі слушною є думка про те, що «корпоративне законодавство охоплює норма-

тивно-правові акти, які містять норми і приватного, і публічного права, тобто різних галузей права, що прямо або опосередковано унормовують поведінку учасників корпоративних відносин. Комплексний характер корпоративного законодавства виражається в тому, що воно охоплює, здебільшого, поведінку суб'єктів як публічного, так і приватного права» [1, с. 116]. На думку І. В. Спасибо-Фатеевої, «правова природа корпоративних прав свідчить про їх винятково майновий або винятково немайновий характер. На відміну від усталених поглядів, на відомі цивільно-правові відносини, корпоративні відносини мають особливості. Можна стверджувати, що останнім часом вже сформувався новий напрям у науці, який треба розвивати для вдосконалення законодавчого регулювання нових видів цивільних відносин – корпоративних» [2, с. 91]. Комплексне корпоративне законодавство частково визначає поняття, умови та порядок реалізації корпоративних прав з інвестиційною складовою.

Систему законодавства очолює Конституція України, зокрема, у ст. 42 закріплюється право на здійснення підприємницької діяльності не забороненої законом та поширюється на корпоративні права з інвестиційною складовою.

Чисельні міжнародні акти містять положення щодо корпоративних прав, наприклад, це двосторонні угоди щодо уникнення подвійного оподаткування відносно прибутку, отриманого у результаті володіння корпоративними правами. Так, діє Конвенція між Урядом України і урядом Республіки Кіпр про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи, яка була ратифікована Верховною Радою України. Пунктом 2 статті 13 Конвенції встановлено, що доходи від відчуження рухомого майна, що формує частину майна постійного представництва можуть оподатковуватись у цій іншій Державі. Таким рухомим майном можуть бути інвестиції, які зараховані у статутний капітал постійного представництва та за рахунок яких формується прибуток.

Законодавчі акти, як кодифіковані так і звичайні містять правові норми окремо щодо корпоративних прав та окремо щодо інвестицій. До кодифікованих можливо віднести Господарський кодекс України, який у ст. 267 визначає корпоративні права як суб'єктивні правомочності, які обов'язково визначаються у статутному капіталі господарської організації та їх володіння не є підприємництвом. На думку Н. С. Бутрин-Бока «...у ГК України (на відміну від попередніх нормативно-правових актів) розглянуто корпоративні права не як право власності на частку в статутному фонді, а як правові можливості суб'єкта, частка якого визначається в статутному капіталі (майні) господарської організації» [3, с. 55]. Майже аналогічне визначення корпоративних прав міститься у ст. 14 Податкового кодексу України. До звичайних законодавчих актів відносяться, наприклад, ті, які визначають правовий статус окремих суб'єктів господарювання та порядок формування їх статутних капіталів, до яких можуть бути внесені інвестиції, наприклад, ст. 1 Закону України «Про акціонерні товариства» виокремлює корпоративні права через права акціонерів на їх акції. Деякі законодавчі акти визначають

корпоративні права як право власності, наприклад ст. 1 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» визначає право offerenta цінних паперів, який є власником цінних паперів та здійснює публічну пропозицію на умовах публічного договору продажу таких цінних паперів та інші.

Спеціальні законодавчі акти стосовно інвестиційної діяльності, наприклад, Закони України «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування» містять положення щодо видів інвестицій, які можуть бути виразом корпоративних прав та можливість інвестування в підприємства з іноземними інвестиціями, але проблемним аспектом є їх невизначеність, а також відсутність чітких нормативних умов реалізації. Важливим є доповнення цих актів поняттям корпоративних прав з інвестиційною складовою, як різновиду інвестиційної діяльності.

Деякі відомчі нормативні акти також містять визначення цих прав з інвестиційною складовою. Так, за Постановою НБУ корпоративні права це право власності на частку (пай) у статутному фонді (капіталі) юридичної особи, включаючи права на управління, отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи, а також частки активів у разі її ліквідації відповідно до чинного законодавства. Представляється, що це визначення корпоративних прав притаманне саме для банківських та інших фінансових установ, для яких також наявність і володіння цими правами інвесторами, що є їх умовою існування, отримання дивідендів та самостійною ознакою.

Судова практика аналізує та узагальнює законодавство щодо корпоративних прав, у тому числі з інвестиційною складовою. Так, наприклад, є рішенням з позиції захисту прав акціонерів на виплату дивідендів у вигляді постанови Верховного Суду від 17.01.2018 р. у справі № 910/11316/17, де Суд сформував правову позицію, згідно з якою після прийняття товариством рішення про виплату дивідендів та встановлення у такому рішенні строків проведення розрахунків з учасником (акціонером) у товариства виникає обов'язок виплати дивідендів без будь-яких додаткових умов у строк, встановлений у рішенні загальних зборів [4]. На думку Я. Михайлюк «правові позиції Верховного Суду щодо корпоративних спорів свідчать про формування єдиних усталених підходів до вирішення складних і поширених питань, які виникають у корпоративних відносинах (зокрема, щодо підстав визнання недійсними рішень загальних зборів, порядку їх проведення, захисту прав учасників (акціонерів) на виплату дивідендів, на отримання інформації тощо) [5, с. 13].

Таким чином, господарське-правове забезпечення корпоративних прав з інвестиційною складовою представляє собою комплексну систему законодавства на чолі із конституцією України, змістом якої є нормативно-правові акти різної юридичної сили які можливо класифікувати: а) за суб'єктною ознакою: ті, які прийняті Верховною Радою України та ті, які прийняті урядом України, Президентом України, іншими міністерствами та відомствами; б) за територіальною юрисдикцією: ті, які діють на території України та ті, які діють на території інших країн;

в) за характером: загальні (ГК та ЦК України) та спеціальні (ЗУ «Про акціонерні товариства», «Про інвестиційну діяльність», тощо) та за компетентною ознакою: судові (судова практика) та не судові.

Доцільним є визначення корпоративних прав з інвестиційною складовою шляхом внесення змін до ст. 2 Закону України «Про інвестиційну діяльність» ч. 1 наступного змісту: «Корпоративні права з інвестиційною складовою це права інвестора (резидента, нерезидента) майнового та/або немайнового характеру, які обов'язково визначаються у статутному капіталі та надають йому правомочності, визначені законом». Ст. 17 Закону України «Про режим іноземного інвестування» викласти у наступній редакції: «Установчі документи підприємств з іноземними інвестиціями повинні містити відомості, передбачені законодавством України для відповідних організаційно-правових форм підприємств, відомості про державну належність їх засновників (учасників), а також їх корпоративні права як частку майнового та/або немайнового характеру, право власності на які надає їм право на управління, отримання прибутку та інші правомочності».

### **Список використаної літератури:**

1. Пальчук П.М. Корпоративне право. Навчальний посібник. Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ: КНТЕУ, 2015. 315 с.
2. Спасибо-Фатєєва І. В. Вчення про корпоративні права і цивілістична доктрина. *Право України*. 2014. № 6. С. 84–92.
3. Бутрин-Бока Н. С. Правове закріплення визначення поняття «корпоративні права» за законодавством України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. Вип. 2. С. 54–57.
4. Постанова Верховного Суду від 17.01.2018 р. у справі № 910/11316/17. Інформаційний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>
5. Михайлюк Я. Корпоративні спори: що каже ВС. *Юридична газета* № 17-18 від 22 квітня 2019 р. Інформаційний ресурс. Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/>

**Ключові слова:** правове регулювання, система законодавства, корпоративні права, інвестиційна складова, публічні та приватні інтереси.

**Ключевые слова:** правовое регулирование, система законодательства, корпоративные права, инвестиционная составляющая, публичные и частные интересы.

**Key words:** legal regulation, system of legislation, corporate rights, investment component, public and private interests.